



**MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**  
**DEPARTAMENT ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH**

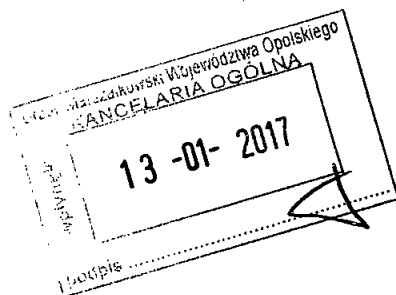
00-930 Warszawa, ul. Wspólna 30, tel.: (22) 623-18-42, fax.: (22) 623-20-51

e-mail: [sekretariatrow@minrol.gov.pl](mailto:sekretariatrow@minrol.gov.pl)

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Warszawa, dnia 5 stycznia 2017 r.

Znak sprawy: ROW.wrt.504.114.2016



**Pani Justyna Durzyńska**  
**Dyrektor Departamentu Programów**  
**Rozwoju Obszarów Wiejskich**  
**Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego**  
**ul. Okopowa 21/27**  
**80-810 Gdańsk**

*Szanowna Pani Dyrektor,*

W odpowiedzi na pismo z dnia 16 listopada br., znak: DPROW-WL.052.41.2016, w sprawie pytań dotyczących wdrażania wsparcia dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) w uzgodnieniu z Ministerstwem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (MGMiŻŚ) przekazuje następujące informacje.

- 1. Wymagania dotyczące stosowania logotypów przez lokalne grupy działania (LGD) w przypadku realizacji strategii dwufunduszowych, w sytuacji kiedy funduszem wiodącym jest Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) lub Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR):*

Zgodnie z częścią 2 pkt 1 załącznika III rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiającego zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 808/2014”, każde działanie w zakresie informowania i reklamy zawiera następujące elementy:

a) symbol Unii odpowiadający standardom graficznym przedstawionym na stronie: [http://europa.eu/abc/symbols/emblem/download\\_en.htm](http://europa.eu/abc/symbols/emblem/download_en.htm) wraz z objaśnieniem roli Unii za pomocą następującego zdania (sloganu):

Sprawę prowadzi: Agnieszka Litwiniuk-Głura, tel.: (22) 623 26 04

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”;

b) w przypadku działań i środków finansowanych przez LEADER – jego logo:

++ LEADER logo++

Odniesienie do wsparcia z EFRROW – slogan, o którym mowa w pkt a) może być zastąpione odniesieniem do funduszu EFSI, w przypadku gdy działanie informacyjne lub reklamowe dotyczy jednej lub kilku operacji dofinansowanych z więcej niż jednego funduszu polityki spójności.

Należy przy tym pamiętać, że dla materiałów informacyjnych (np. publikacje, materiały szkoleniowe, materiały audiowizualne) obowiązkowe są również elementy wymienione w pkt 2 części II załącznika III do rozporządzenia nr 808/2014, tj. odesłanie do organu odpowiedzialnego za treść informacji i do instytucji zarządzającej wyznaczonej do realizacji wsparcia EFRROW.

Rozporządzenie nr 808/2014 nie wskazuje obowiązków w przypadku funduszu wiodącego, a jedynie elementy obligatoryjne do stosowania dla beneficjentów, którzy otrzymali dofinansowanie ze środków EFRROW.

Dla beneficjentów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) obowiązki określone w rozporządzeniu nr 808/2014 zostały szczegółowo opisane w Księdze wizualizacji znaku PROW 2014-2020, do której stosowania LGD zobowiązują się podpisując umowę z Samorządem Województwa.

W przypadku realizacji strategii dwufunduszowej, gdzie wiodącym jest EFRROW lub EFMR należy stosować ologowanie według poniższego wzoru uzgodnionego między MRiRW a MGMiŻŚ:



**Unia Europejska**  
Europejskie Fundusze  
Strukturalne i Inwestycyjne



Takie oznakowanie należy stosować na:

- ogólnych materiałach promocyjnych,
- materiałach promocyjnych, na których oprócz informacji o programie, z którego pochodzi funduszu wiodący, znajdują się wiadomości na temat drugiego z programów;
- ogłoszeniach o naborach wniosków w przypadku konkursów ogłaszanych w ramach poszczególnych programów;
- materiałach szkoleniowych, zwłaszcza w przypadku szkoleń odnoszących się do konkursów realizowanych w ramach programu, z którego nie pochodzi fundusz wiodący.

Przy materiałach informacyjnych (np. publikacje, prezentacje) obowiązkowe jest dodatkowo zamieszczenie, poza powyższymi logo, poniższych elementów:

*Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 –  
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.*

*Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym „Rybnactwo i Morze” – Minister Gospodarki Morskiej i Żegluga Śródlądowej.*

*Publikacja opracowana przez ...*

Stosowanie wizualizacji na zapytaniach ofertowych, dokumentacji z przeprowadzonych postępowań, na umowach, na pismach i dokumentach, jeżeli chodzi o zapisy Księgi wizualizacji znaku PROW 2014-2020 oraz przekazanej do podmiotów wdrażających pismem z dnia 28 października 2015 r., znak: PT/zks/isz-501-17/15 (1283) „Wytycznej dotyczącej zawartości i zasad realizacji działania „Plan komunikacyjny” Planu operacyjnego KSOW 2014-2020 oraz nadzoru nad jego realizacją” jest dobrowolne.

Podobnie w zakresie EFMR, zgodnie z Księgą Wizualizacji Znak Programu Operacyjnego „Rybnactwo i Morze” PO RYBY 2014-2020 opracowaną przez MG MiŻŚ: „Nie jest wymagane stosowanie ww. wizualizacji na dokumentach związanych z realizacją operacji nie podawanych do wiadomości publicznej np. dokumentacji przetargowej, jak również innych dokumentach, np. umowach.”

Jednocześnie MRiRW informuje, że uzgodnione ologowanie zostanie zamieszczone w Księdze wizualizacji znaku PROW 2014-2020 oraz w załączniku do „Wytycznej dotyczącej zawartości i zasad realizacji działania „Plan komunikacyjny”...”.

2. *Ogłoszenie naborów wniosków zgodnie z harmonogramem planowanych naborów wniosków o udzielenie wsparcia na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność(LSR):*

Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 9 umowy ramowej, jednym z obowiązków LGD jest „ogłaszanie naborów wniosków w ramach wsparcia realizacji operacji w ramach LSR, zgodnie z harmonogramem naborów wniosków o udzielenie wsparcia na wdrażanie operacji w ramach LSR, stanowiącym załącznik nr 2 do umowy, po wcześniejszym uzgodnieniu terminu tego naboru z Zarządem Województwa, zgodnie z art. 19 ustawy RLKS, o ile są dostępne środki finansowe na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR”. Z uwagi na fakt, iż konstrukcja harmonogramu opiera się na okresach półrocznych należy tak postępować, by ogłoszenie o naborze - **rozumiane jako podanie do publicznej wiadomości informacji o naborze** - nastąpiło w którymkolwiek dniu z danego półrocza, na który zaplanowano nabór.

Należy przy tym mieć na uwadze, że załącznik nr 2 do umowy ramowej wskazuje na planowane nabory wniosków i może ulec zmianie, jeśli zajdzie taka potrzeba i zostanie ona odpowiednio uzasadniona. Przepisy prawa dotyczące rozwoju lokalnego z udziałem lokalnej społeczności lokalnej oraz postanowienia umowy ramowej nie wykluczają takiej możliwości, o czym stanowi § 10 ust. 6: „Zmiana (...) dotycząca załączników nr 2-9 do umowy – nie wymaga zmiany umowy”, o ile zostaną dopełnione warunki określone w § 10 ust. 7: „Zmiany, o których mowa w ust. 6., wymagają każdorazowego poinformowania Zarządu Województwa. Zmianę uznaje się za

uzgodnioną, jeżeli w ciągu 30 dni od poinformowania Zarządu Województwa nie wyrazi on sprzeciwu na proponowane zmiany.”

W związku z powyższym, jeśli LGD podejmie kroki w celu uruchomienia naborów wniosków zgodnie z pierwotnym harmonogramem planowanych naborów wniosków, tj. składa wnioski do Samorządu Województwa o uzgodnienie terminu naboru, natomiast z przyczyn niezależnych lub po analizie rzeczywistych bieżących potrzeb i możliwości w zakresie wsparcia finansowego operacji zaplanowanych w ramach LSR dojdzie do wniosku, że należałoby dokonać zmiany terminu planowanych naborów, LGD może w uzgodnieniu z Samorządem Województwa dokonać stosownych zmian w załączniku nr 2 do umowy ramowej, co w konsekwencji również pozytywnie przełożyłoby się na dopełnienie zobowiązań LGD określonych w umowie ramowej.

### *3. Podawanie do publicznej wiadomości informacji o sposobie wykorzystania pomocy finansowej.*

Zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 24 lit. b umowy ramowej, LGD jest zobowiązane do „podawania do publicznej wiadomości, w szczególności poprzez niezwłoczne zamieszczanie na stronie internetowej LGD aktualnego zestawienia rzeczowo-finansowego z realizowanych przez LGD operacji oraz informacji o sposobie wykorzystania środków finansowych, o których mowa w § 4 ust. 3.” MRiRW oraz MG MiŻS zgadza się z interpretacją Samorządu Województwa, że aktualne zestawienie rzeczowo-finansowe powinno dotyczyć zarówno projektów własnych, projektów grantowych, jak i projektów współpracy, w związku z czym do publicznej wiadomości powinny być podawane zestawienia rzeczowo-finansowe dotyczące zrealizowanych operacji w tym zakresie (zestawienia z zawartych umów uwzględniające ewentualne aneksy i inne zmiany dotyczące zakresu rzeczowo-finansowego dokonane w toku realizacji operacji).

Odnosząc się do obowiązku publikacji informacji o sposobie wykorzystania środków finansowych, o których mowa w § 4 ust. 3, tj. środków na „funkcjonowanie LGD”, przepisy prawa dotyczące rozwoju lokalnego z udziałem społeczności lokalnej oraz postanowienia umowy ramowej nie wskazują szczegółowo na sposób wykonania tego zobowiązania ani na częstotliwość aktualizowania tych danych. Niemniej jednak szczegółowość tych informacji powinna z jednej strony umożliwić ustalenie przez zainteresowane osoby (odwiedzające stronę internetową LGD) sposobu wykorzystania pomocy finansowej, a z drugiej strony nie powinna stanowić zbytniego obciążenia dla LGD. Zasadnym wydaje się wspólne ustalenie (współpraca LGD z Samorządem Województwa) właściwego poziomu szczegółowości i częstotliwości udostępniania informacji w tym zakresie na stronie internetowej LGD.

*Z poważaniem*

DYREKTOR  
DEPARTAMENTU ROZWOJU  
OBSZARÓW WIEJSKICH

*dr inż. Dariusz Nieć*

**Do wiadomości:**

1. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Departament Działań Delegowanych, ul. Poleczki 33, 02-822 Warszawa
2. Departament Rybołówstwa, Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, ul. Nowy Świat 6/12, 00-400 Warszawa
3. Wydział Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wybrzeże Słowackiego 12-14, 50-411 Wrocław
4. Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, ul. M. Skłodowskiej-Curie 73, 87-100 Toruń
5. Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, ul. Marii Curie-Skłodowskiej, 20-029 Lublin
6. Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, ul. Podgórna 7, 65-057 Zielona Góra
7. Departament Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, al. Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź
8. Departament Funduszy Europejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, ul. Wielicka 72B, 30-902 Kraków
9. Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, ul. Skoczylasa 4, 03-469 Warszawa
10. Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, ul. Piastowska 14, 45-082 Opole
11. Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Al. Ciepłińskiego 4, 35-010 Rzeszów
12. Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, ul. Gen. Franciszka Kleeberga 20, 15-691 Białystok
13. Wydział Terenów Wiejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, ul. Ligonja 46, 40-037 Katowice
14. Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego, ul. Targowa 18, 25-520 Kielce, skr. poczt. 25
15. Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań
16. Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko – Mazurskiego, ul. Emilii Plater 1, 10-562 Olsztyn
17. Wydział Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, ul. Starzyńskiego 1, 70-506 Szczecin
18. Biuro Pomocy Technicznej w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi

